

บทบรรณาธิการ

ห้วงเวลาแห่งความทรงจำท่ามกลางความอาลัยที่ยังคงผูกสัมพันธ์อยู่ในใจของปวงชนชาวไทย การน้อมรำลึกถึงสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา จึงมิใช่เพียงการหวนรำลึกถึงอดีต แต่คือการทบทวนและสืบสานคุณค่าที่พระองค์ทรงวางรากฐานไว้ ในฐานะที่วารสารวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มุ่งมั่นเป็นพื้นที่ทางปัญญาในการขับเคลื่อนองค์ความรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม คณะผู้บริหารและกองบรรณาธิการขอน้อมรำลึกถึงพระกรณียกิจและพระจริยวัตรอันงดงามที่ทรงอุทิศพระวรกายเพื่อประโยชน์สุขของราษฎรอย่างหาที่สุดมิได้

จากรากฐานพระปณิธานที่มุ่งเน้นการใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเสมอภาคและการเติบโตจากภายใน วารสารวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ ฉบับนี้ ได้นำเสนอผลงานวิชาการที่ร่วมกันทำทลายและขยายพรมแดนความรู้ในมิติที่แตกต่าง ด้วยเหตุเช่นนี้แล้ว การร้อยเรียงเนื้อหาบทความในครั้งนี้ จึงเป็นไปด้วยเป้าหมายอันเป็นแก่นของการทำความเข้าใจมนุษย์และการทลายข้อจำกัดเชิงโครงสร้างในสังคม

บทความวิจัย เรื่อง **An Assessment of the Students in the Independent Study Course “Fun with Science Toys”** ของ Thoseporn Sophitthammakun งานวิจัยชิ้นนี้นำเสนอแนวคิดเชิงนวัตกรรมผ่านการออกแบบหลักสูตรและการประเมินผลในรายวิชา IS 1 หัวข้อ “สนุกกับของเล่นวิทยาศาสตร์” (Fun with Science Toys) เพื่อเป็น แนวทางให้แก่ครูผู้สอนในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การประเมินเพื่อหนุนเสริมการเรียนรู้ (Assessment for Learning)

งานวิจัยนี้ดำเนินการผ่านกระบวนการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ประกอบด้วยขั้น วางแผน (Planning) ปฏิบัติ (Action) และสะท้อนคิด (Reflection) โดยนำร่องในกลุ่มนักเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini-English Program: MEP) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คน ทั้งนี้ ความโดดเด่นและจุดเปลี่ยนสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้คือ การยกเลิกการสอบแบบเดิม กล่าวคือ การจัดสอบกลางภาคและปลายภาค (ซึ่งปกติคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40 ของคะแนนทั้งหมด) ในขณะเดียวกันได้นำระบบ Hybrid Grading System มาใช้เพื่อเปลี่ยนมาใช้ระบบการตัดเกรดแบบผสมผสานระหว่างคะแนนตัวเลข ควบคู่ไปกับการประเมินแบบ ผ่าน/ไม่ผ่าน (Pass/Fail) เพื่อประเมินทักษะกระบวนการและการสร้างสรรค์ผลงานตามสภาพจริง

อย่างไรก็ดี บทสรุปที่ผู้วิจัยได้เสนอแนะทิ้งท้ายไว้ นั่นคือ การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของครูผู้สอน ทั้งนี้ ครูผู้สอนรายวิชา IS ควรกล้าที่จะก้าวข้ามการทดสอบแบบเดิม ๆ และหันมาออกแบบเกณฑ์การประเมินที่อิงตาม

สภาพจริงและส่งเสริมศักยภาพเฉพาะบุคคล นอกจากนี้ การสนับสนุนเชิงนโยบายจากสถานศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญ โดยโรงเรียนและผู้บริหารควรเปิดใจกว้างในการยืดหยุ่นระเบียบการวัดและประเมินผล โดยเฉพาะในกลุ่มวิชา ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความสุขและนวัตกรรมของผู้เรียน

บทความวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของวัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ครูเรียนรู้ตลอดชีวิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ของ นาดิรา นุงอาห์ลี และ ขวลิต เกิดทิพย์ งานวิจัยชิ้นนี้ ชี้ให้เห็นการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์วิชาชีพครูจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ หัวใจสำคัญที่จะช่วยให้ครูเท่าทันความเปลี่ยนแปลงนี้คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ทว่า ในความเป็นจริงระบบการศึกษาไทยยังเผชิญความท้าทายจากวัฒนธรรมแบบอำนาจนิยม ภาระงานเอกสาร และการทำงานแบบแยกส่วน

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาในพื้นที่จังหวัดสตูล ซึ่งมีบริบทเฉพาะตัวในฐานะพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox) เพื่อสกัดองค์ประกอบของวัฒนธรรมโรงเรียนที่จะช่วยปลดล็อกและส่งเสริมการเรียนรู้ของครูได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ครูเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การถ่ายทอดค่านิยมร่วมทางวิชาชีพผ่านการยกย่องต้นแบบความสำเร็จ 2) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา 3) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ภายใต้บรรยากาศกลายมิตร 4) การบริหารงานแบบกระจายอำนาจที่เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ 5) การนำตนเองในการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายสถานศึกษา

อย่างไรก็ดี วัฒนธรรมโรงเรียนในจังหวัดสตูลเกิดจากระบบนิเวศการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารและเขตพื้นที่ศึกษานำผลวิจัยนี้ไปใช้ โดยเฉพาะการสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางจิตวิทยาในวง PLC เพื่อลดระบบอาวุโส และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างแพลตฟอร์มเครือข่ายแบ่งปันวิธีปฏิบัติที่ดีร่วมกัน เพื่อยกระดับโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลต่อไป

บทความวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำวิเศษณ์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model ร่วมกับเกมบิงโก สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา ของ อามีเราะห์ การ์ โสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช และ พชยากรณ์ พูลเกต งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำวิเศษณ์ ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model ร่วมกับเกมบิงโก โดยกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา จำนวน 6 คน และดำเนินการทดลองด้วยแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design)

ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำวิเศษณ์หลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก อีกทั้ง นักเรียนทุกคนมีระดับความสามารถขยับจากระดับพอใช้ขึ้นมาสู่ระดับดีมาก นอกจากนี้ ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model ร่วมกับเกมบิงโก

อนึ่ง ผลจากการดำเนินการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model เมื่อนำมาบูรณาการเข้ากับเกมบิงโก ในขั้นการปฏิบัติและแสดงผลงาน สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาหลักภาษาไทยเรื่องคำวิเศษณ์ที่เป็นนามธรรมและซับซ้อนให้กลายเป็นสื่อทัศนภาพและกิจกรรมปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งในการทลายข้อจำกัดด้านการรับรู้ภาษาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อีกทั้งยังช่วยสร้างแรงจูงใจภายในยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควบคู่กับความสุขในการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผลงานวิชาการทั้งสามเรื่องในวารสารฉบับนี้ เป็นภาพสะท้อนอันเด่นชัดของความพยายามในการทำทลายและทลายข้อจำกัดทางการศึกษาในหลากหลายมิติ นับตั้งแต่การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนด้านการวัดและประเมินผลเพื่อหนุนเสริมศักยภาพเฉพาะบุคคล การรื้อถอนวัฒนธรรมอำนาจนิยมในสถานศึกษาเพื่อเปิดพื้นที่ให้แก่การเรียนรู้ตลอดชีวิตของครู ไปจนถึงการทลายกำแพงแห่งการรับรู้เพื่อโอบรับและเติมเต็มความสุขในการเรียนรู้ของเด็กพิเศษอย่างเท่าเทียม สิ่งเหล่านี้ตอกย้ำว่า พลังแห่งการเรียนรู้และการขับเคลื่อนเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม สามารถเริ่มต้นและเกิดขึ้นได้จริงจากฐานรากของห้องเรียนและสถานศึกษา กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้เชิงนวัตกรรมเหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นแรงขับเคลื่อนทางปัญญาอันสอดคล้องกับรากฐานพระปณิธานอันงดงามที่กล่าวถึงแก่นของการทำความเข้าใจมนุษย์และการทลายข้อจำกัดเชิงโครงสร้างในสังคมซึ่งวารสารวิทยาการเรียนรู้ฯ ได้น้อมนำมาเป็นประทีปนำทางเสมอมา

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้เขียนทุกท่านที่ส่งบทความเข้ามาเผยแพร่ในวารสารวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2569) ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณาพิจารณาประเมินผลงานทางวิชาการและให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงบทความให้มีความสมบูรณ์ ทันสมัย และถูกต้องตามหลักวิชาการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไวยเรศ บุญฤทธิ์
บรรณาธิการ